

NĚKTERÉ VZÁJEMNÉ VAZBY A VZTAHY

Věra Semerádová - Alena Škaloudová

OBSAH

TESTOVÉ VÝSLEDKY A PROSPĚCH

TESTOVÉ VÝSLEDKY, PROSPĚCH A VZDĚLÁNÍ RODIČŮ

Průměrné hodnoty vybraných ukazatelů podle vzdělání otce

Průměrné hodnoty vybraných ukazatelů podle vzdělání matky

DALŠÍ UKAZATELE

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

V této kapitole se chceme alespoň stručně věnovat některým významným vazbám, které se objevily při prvním zpracování tzv. tvrdých dat. Jedná se o vzájemné vztahy výsledků Inteligenčního testu T-M, testu Kresby postavy (dále jen Kp), průměrného prospěchu a údajů o vzdělání rodičů. V následujícím textu je vždy uvedena tabulka, dokumentující výsledky statistické analýzy a za touto tabulkou či sadou tabulek je krátký komentář a pokus o vysvětlení daného jevu.

TESTOVÉ VÝSLEDKY A PROSPĚCH

Tabulka č. 1

Korelace výsledků T-M a Kresby postavy

	IQ (T-M)	Jmenování (T-M)	Obsahový sten (Kp)	Formální sten (Kp)	Celkový sten (Kp)
IQ (T-M)		0.68**	-0.02	0.01	0.03
Slovník (T-M)	0.73**	0.51**	0.02	-0.02	-0.02
Jmenování (T-M)	0.68**		-0.01	0.05	0.03

** výsledek je statisticky významný na 0.1%-ní hladině významnosti

Pro srovnání uvádíme, že autoři manuálu testu Kresba postavy zjistili u něj následující korelace s dalšími inteligenčními testy:

	Obsahový sten (Kp)	Formální sten (Kp)	Celkový sten (Kp)
Raven	0.53	0.75	0.55
PDW	0.51	0.48	0.43
PDW - P	0.57	0.21	0.42
PDW - V	0.46	0.60	0.45
Kohsův test	0.86	0.42	0.53

Vidíme, že zjištěné korelace jsou výrazně vyšší než námi zjištěné závislosti. Jedinou výjimku tvoří vazba mezi performanční částí PDW a formálním skórem Kresby postavy.

Tabulka č. 2

Prospěch jednotlivých škol

	Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
Bílá 1.A.	1.43	0.50	1.26	0.51	1.17	0.24
Bílá 1.B.	1.17	0.38	1.24	0.44	1.10	0.16
Oranžová	1.55	0.86	1.46	0.96	1.16	0.27
Žlutá	1.27	0.45	1.15	0.37	1.11	0.18
Hnědá	1.81	1.17	1.50	0.76	1.27	0.39
Fialová	1.25	0.44	1.20	0.41	1.17	0.21
Modrá	1.41	0.62	1.18	0.53	1.11	0.25
Celkem	1.41	0.70	1.29	0.60	1.16	0.25

Statisticky významný rozdíl v prospěchu na konci 1.třídy mezi sledovanými školami je pouze u Čj a to na 5% hladině významnosti. V matematice a celkovém prospěchu se statisticky významné rozdíly neobjevily.

Tabulka č. 3

Korelace testových výsledků se školním prospěchem

	IQ	Obsahový sten (Kp)	Formální sten (Kp)	Celkový sten (Kp)
Český jazyk	-0.44**	-0.35**	-0.27**	-0.38 **
Matematika	-0.52**	-0.25**	-0.17*	-0.26 **
Průměrný prospěch	-0.49**	-0.30**	-0.24**	-0.34 **

Vysoké korelace ve sledovaném souboru mezi celkovým výsledkem v Termanově testu a jeho subtesty Slovník a Jmenování slov ve vztahu k jeho nízkým korelacím s výsledky testu Kresba postavy (viz. Tabulka č. 1) potvrzují úvahu¹, že test T-M hodnotí především verbální složku intelektu i když pro sledovaný věk je počet nonverbálních subtestů poměrně vysoký. Nejsou zde však obsaženy subtesty přímo sledující vývoj grafomotorických projevů. To vysvětluje, že se neobjevily žádné statisticky významné korelace mezi výsledky testu T-M a testu Kresby postavy.

Naopak, pro školní hodnocení v první třídě je úroveň grafických projevů velmi významná. V českém jazyce tvoří například psaní, a to psaní převážně jako grafický projev, ne jako otázka zvládnutí gramatických pravidel, polovinu známky. Druhou polovinu známky pak tvoří čtení. To potvrzuje i fakt, že korelace mezi známkou z Čj a výsledky testu Kresba postavy jsou poněkud vyšší než korelace mezi známkou z matematiky a uvedeným testem.

Zjištění, že pořadí jednotlivých tříd podle prospěchu neodpovídá pořadí tříd podle stenových výsledků v testu Kresba postavy (viz kapitola Kresba postavy) lze vysvětlit výrazně odlišnými kritérii známkování v jednotlivých třídách. Ta jsou dána jednak tím, že v některých třídách se

¹ viz kapitola "Stanford-Binetův inteligenční test"

vyučuje podle koncepce obecné školy, kde hodnocení známkou je mnohem volnější, a také složením žáků ve třídě, které se pak významně podílí na formování subjektivní normy posuzovatele (učitele). (Jak to ukázala provedená pasportizace sledovaných škol, sociokulturní zázemí žáků v jednotlivých třídách je velmi odlišné.)

TESTOVÉ VÝSLEDKY, PROSPĚCH A VZDĚLÁNÍ RODIČŮ

Průměrné hodnoty vybraných ukazatelů podle vzdělání otce

Tabulka č. 4

Test kresby postavy

Vzdělání otce	N	Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
základní	22	6.59	2.65	7.00	1.90	7.14	2.29
vyučen	25	6.48	2.02	6.80	2.29	7.00	2.47
SŠ	18	7.50	1.38	7.94	1.47	8.28	1.53
VŠ	35	7.20	1.37	8.31	1.43	8.51	1.50
celkem	100	6.94	1.90	7.58	1.89	7.79	2.06

Metodou analýzy rozptylu byla prokázána statistická závislost formálního a obsahového stenu na vzdělání otce na hladině významnosti 1%. Statisticky významný rozdíl se projevil pouze mezi dětmi otců vyučených a s vysokoškolským vzděláním, a to na hladině významnosti 5%. Tabulky však naznačují růst výkonu s rostoucím vzděláním otce. Za zmínku navíc stojí obecně klesající trend směrodatné odchylky s rostoucím vzděláním jejich otců. Výkony dětí otců s vyšším vzděláním jsou vyrovnanější (nejsou v nich tak velké rozdíly) oproti výkonům dětí, jejichž otcové mají vzdělání nižší.

Tabulka č. 5

T-M inteligenční test

Vzdělání otce	N	IQ	
		Průměr	Stand. odchylka
základní	14	104.57	15.11
vyučen	20	115.95	17.39
SŠ	9	122.56	20.50
VŠ	19	141.68	20.21
celkem	62	122.23	22.82

Statisticky významný rozdíl je mezi dětmi otců se základním a vysokoškolským vzděláním, a také mezi dětmi otců vyučených a s vysokoškolským vzděláním, oba na hladině významnosti 1%. V celkovém hodnocení byla prokázána statistická závislost mezi vzděláním otce a výsledky IQ testu

dítěte opět na hladině významnosti 1%. Tabulka opět ukazuje růst výkonu s vzrůstajícím vzděláním otce.

Tabulka č. 6

Prospěch na konci prvního ročníku

Vzdělání otce	N	Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
základní	23	1.91	1.12	1.52	0.73	1.29	0.37
vyučen	26	1.73	0.72	1.53	0.81	1.26	0.28
SŠ	19	1.21	0.42	1.32	0.48	1.13	0.22
VŠ	37	1.19	0.40	1.08	0.36	1.05	0.11
celkem	105	1.49	0.76	1.33	0.63	1.17	0.27

Nejvíce rozlišující je známka z českého jazyka. Statisticky významný rozdíl byl zjištěn mezi dětmi otců se základním a vysokoškolským vzděláním (hladina významnosti 1%), mezi dětmi otců vyučených a s vysokoškolským vzděláním a dokonce mezi dětmi otců se základním a středoškolským vzděláním (poslední dva na hladině významnosti 5%).

Nejméně rozlišující je známka z matematiky. Statisticky významný rozdíl byl zjištěn pouze mezi dětmi otců vyučených a s vysokoškolským vzděláním, a to na hladině významnosti 5%.

Co se týče průměrného prospěchu, byl statisticky významný rozdíl zjištěn mezi dětmi otců vyučených a s vysokoškolským vzděláním (hladina významnosti 5%) a mezi dětmi otců se základním a vysokoškolským vzděláním (hladina významnosti 1%).

Opět se ukázalo, že se stoupajícím vzděláním klesá směrodatná odchylka průměrného prospěchu - skupina dětí vzdělanějších otců podává rovnoměrnější výkon než skupina dětí, které mají otce s nižším vzděláním.

Průměrné hodnoty vybraných ukazatelů podle vzdělání matky

Tabulka č. 7

Test kresby postavy

Vzdělání matky	N	Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
základní	25	6.28	2.37	6.60	1.83	6.72	2.26
vyučen	20	6.60	1.88	7.55	2.33	7.70	2.39
SŠ	30	7.03	1.71	8.03	1.52	8.07	1.78
VŠ	27	7.56	1.58	8.04	1.37	8.44	1.58
celkem	102	6.90	1.93	7.58	1.82	7.76	2.06

Statisticky významný rozdíl se projevil mezi dětmi matek se základním a vysokoškolským a základním a středoškolským vzděláním u formálního a celkového stenu, a to na hladině významnosti

5%. Stejně jako u otců, tak i zde tabulky naznačují růst výkonu s rostoucím vzděláním matky a obecně klesající trend směrodatné odchylky s rostoucím vzděláním.

Celkově byla prokázána statistická závislost formálního a obsahového stenu na vzdělání matky na hladině významnosti 5%. Se vzrůstajícím vzděláním matek má také výkon dětí vzrůstající tendenci.

I zde se stoupajícím vzděláním má směrodatná odchylka klesající trend, což znamená že děti matek s vyšším vzděláním podávají rovnoměrnější výkon.

Tabulka č. 8

T-M inteligenční test

Vzdělání matky	N	IQ	
		Průměr	Stand. odchylka
základní	19	104.58	17.94
vyučen	14	121.36	17.85
SŠ	21	128.19	16.02
VŠ	12	150.25	17.18
celkem	66	122.23	22.82

Statisticky významný rozdíl je mezi dětmi matek s vysokoškolským vzděláním oproti všem ostatním skupinám a mezi dětmi matek se středoškolským a základním vzděláním, oba na hladině významnosti 1%. Celková hladina významnosti je rovněž 1%, přičemž testový výkon dětí má stoupající úroveň v závislosti na zvyšujícím se vzděláním matek.

Tabulka č. 9

Prospěch na konci prvního ročníku

Vzdělání matky	N	Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
základní	26	1.92	0.98	1.50	0.71	1.30	0.35
vyučen	21	1.57	0.87	1.57	0.81	1.23	0.30
SŠ	34	1.41	0.56	1.26	0.51	1.14	0.21
VŠ	29	1.03	0.19	1.03	0.32	1.02	0.09
celkem	110	1.46	0.75	1.33	0.63	1.17	0.27

U českého jazyka byl statisticky významný rozdíl zjištěn mezi dětmi matek se základním a vysokoškolským vzděláním (hladina významnosti 1%) a mezi dětmi matek se základním a středoškolským vzděláním (hladina významnosti 5%).

Co se týče prospěchu z matematiky a průměrného prospěchu, byl statisticky významný rozdíl zjištěn mezi dětmi matek vyučených a s vysokoškolským vzděláním a mezi dětmi matek se základním a vysokoškolským vzděláním, oba na hladině významnosti 5%.

Všechna tři kritéria prospěchu závisejí na vzdělání matky (celkově na hladině významnosti 1%), se stoupající úrovní vzdělání matek stoupá i školský výkon dětí.

Opět se projevil klesající trend standardní odchylky se stoupajícím vzděláním matky. Opakuje se zjištění, že ve skupině dětí matek s vyšším vzděláním jsou menší rozdíly ve výkonu jednotlivých žáků.

DALŠÍ UKAZATELE

V dalších znacích jako je leváctví, existence staršího sourozence a zároveň mladšího sourozence (tedy situace, kdy dítě je prostřední v řadě sourozenců), existence pouze staršího sourozence (kdy dítě je nejmladším dítětem v rodině), existence pouze mladšího sourozence (dítě je tedy nejstarším dítětem v rodině) a to, zda je dítě jedináčkem, nebyly prokázány žádné statisticky významné rozdíly. Statisticky významný rozdíl je však mezi dětmi s dvěma a více sourozenci a mezi jedináčky či dětmi pouze s jedním sourozencem. Použitou metodou zde byl dvouvýběrový t-test, v případě počtu sourozenců pak analýza rozptylu. Příslušné tabulky následují:

Tabulka č. 10

Leváctví x Kresba postavy

Leváctví	N	Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	14	6.21	2.26	7.79	2.01	7.50	2.38
ne	135	6.99	1.75	7.44	1.89	7.76	1.97
celkem	149	6.91	1.81	7.48	1.89	7.74	2.00

Tabulka č. 11

Leváctví x T-M

Leváctví	N	IQ	
		Průměr	Stand. odchylka
ano	9	124.00	17.72
ne	83	126.39	22.28
celkem	92	126.15	21.80

Tabulka č. 12

Leváctví x Prospěch

		Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
Leváctví	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	15	1.67	0.82	1.33	0.49	1.25	0.27
ne	149	1.38	0.66	1.28	0.60	1.15	0.24
celkem	164	1.41	0.68	1.28	0.59	1.16	0.25

Tabulka č. 13

Nejmladší dítě v rodině x Kresba postavy

		Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
Nejmladší	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	47	7.02	1.69	7.79	1.72	7.91	1.87
ne	65	6.94	1.78	7.42	1.96	7.68	2.07
celkem	112	6.97	1.74	7.57	1.86	7.78	1.99

Tabulka č. 14

Nejmladší dítě v rodině x T-M

		IQ	
Nejmladší	N	Průměr	Stand. odchylka
ano	32	128.72	21.82
ne	55	126.36	21.68
celkem	87	127.23	21.63

Tabulka č. 15

Nejmladší dítě v rodině x Prospěch

		Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
Nejmladší	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	49	1.41	0.67	1.20	0.46	1.12	0.22
ne	76	1.43	0.70	1.32	0.59	1.18	0.27
celkem	125	1.42	0.69	1.28	0.55	1.16	0.25

Tabulka č. 16

Nejstarší dítě v rodině x Kresba postavy

		Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
Nejstarší	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	27	6.85	1.77	7.11	2.17	7.44	2.14
ne	85	7.01	1.73	7.72	1.74	7.88	1.94
celkem	112	6.97	1.74	7.57	1.86	7.78	1.99

Tabulka č. 17

Nejstarší dítě v rodině x T-M

		IQ	
Nejstarší	N	Průměr	Stand. odchylka
ano	20	125.20	19.75
ne	67	127.84	22.27
celkem	87	127.23	21.63

Tabulka č. 18

Nejstarší dítě v rodině x Prospěch

		Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
Nejstarší	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	29	1.28	0.53	1.27	0.58	1.13	0.21
ne	96	1.47	0.72	1.28	0.54	1.17	0.26
celkem	125	1.42	0.69	1.28	0.55	1.16	0.25

Tabulka č. 19

Jedináček x Kresba postavy

		Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
Jedináček	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	32	7.00	1.78	7.81	1.75	8.00	2.00
ne	84	6.96	1.86	7.48	1.92	7.70	2.04
celkem	116	6.97	1.83	7.57	1.87	7.78	2.03

Tabulka č. 20

Jedináček x T-M

		IQ	
Jedináček	N	Průměr	Stand. odchylka
ano	29	126.52	23.18
ne	61	126.23	21.60
celkem	90	126.32	21.99

Tabulka č. 21

Jedináček x Prospěch

		Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
Jedináček	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	39	1.44	0.68	1.36	0.58	1.19	0.29
ne	90	1.40	0.68	1.23	0.52	1.13	0.23
celkem	129	1.41	0.68	1.27	0.54	1.15	0.25

Tabulka č. 22

Prostřední ze sourozenců x Kresba postavy

		Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
Prostřední	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	6	7.00	2.19	6.67	1.86	7.00	2.19
ne	106	6.97	1.72	7.62	1.86	7.82	1.98
celkem	112	6.97	1.74	7.57	1.86	7.78	1.99

Tabulka č. 23

Prostřední ze sourozenců x T-M

		IQ	
Prostřední	N	Průměr	Stand. odchylka
ano	6	129.50	23.81
ne	81	127.06	21.62
celkem	87	127.23	21.63

Tabulka č. 24

Prostřední ze sourozenců x Prospěch

		Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
Prostřední	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
ano	8	2.00	1.07	1.38	0.74	1.31	0.36
ne	117	1.38	0.64	1.27	0.53	1.15	0.24
celkem	125	1.42	0.69	1.28	0.55	1.16	0.25

Tabulka č. 25

Počet sourozenců x Kresba postavy

		Obsahový sten		Formální sten		Celkový sten	
Počet sourozenců	N	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
žádný	32	7.00	1.78	7.81	1.75	8.00	2.00
jeden	67	7.10	1.78	7.61	1.96	7.85	2.02
více	17	6.41	2.09	6.94	1.68	7.12	2.09
celkem	116	6.97	1.83	7.57	1.87	7.78	2.03

Tabulka č. 26

Počet sourozenců x T-M

		IQ	
Počet sourozenců	N	Průměr	Stand. odchylka
žádný	29	126.52	23.18
jeden	46	128.80	21.45
více	15	118.33	20.77

celkem	90	126.32	21.99
--------	----	--------	-------

Tabulka č. 27

Počet sourozenců x Prospěch

Počet sourozenců	N	Český jazyk		Matematika		Průměrný prospěch	
		Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka	Průměr	Stand. odchylka
žádný	39	1.44	0.68	1.36	0.58	1.19	0.29
jeden	71	1.23	0.49	1.18	0.45	1.09	0.16
více	19	2.00	0.94	1.42	0.69	1.30	0.34
celkem	129	1.41	0.68	1.27	0.54	1.15	0.25

Co se týče počtu sourozenců, nejhorších výsledků ve všech sledovaných znacích dosahují děti s dvěma a více sourozenci. Jako nejlepší se pak jeví děti s jedním sourozencem. Je zajímavé, že statisticky významné rozdíly byly prokázány pouze u školního prospěchu, ne už v testových výsledcích. Největší rozdíly jsou u českého jazyka, kde jsou děti se dvěma a více sourozenci statisticky významně horší než děti s jedním nebo žádným sourozencem (hladina významnosti 1%). V matematice nebyly prokázány statisticky významné rozdíly. U průměrného prospěchu byl na hladině významnosti 1% prokázán statisticky významný rozdíl mezi dětmi s dvěma a více sourozenci oproti dětem s jedním sourozencem.

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

Krátké shrnutí předcházejících obsáhlých tabulek je následující:

1. V celkovém průměrném prospěchu a v prospěchu v matematice se sledované školy významně neliší. Jediný statisticky významný rozdíl byl ve známce z českého jazyka.
2. Ve sledovaném vzorku nebyla nalezena statisticky významná souvislost mezi výsledky v inteligenčním testu T-M a v testu Kresba postavy.
3. Celkový průměrný prospěch, prospěch v českém jazyce a prospěch v matematice statisticky významně souvisí jak s výsledky testu T-M, tak s výsledky testu Kresba postavy.
4. Výsledky v testu T-M a testu Kresba postavy statisticky významně závisejí jak na vzdělání otce, tak matky. Se stoupající úrovní vzdělání stoupá i výkon dětí v testu.
5. Průměrný prospěch (celkový, v Čj, i v M) statisticky významně závisí jak na vzdělání otce, tak matky, přičemž nejsilněji rozlišující je známka z českého jazyka. Opět se stoupající úrovní vzdělání rodičů má i prospěch zlepšující se tendenci.
6. Nebyla prokázána závislost testových výsledků (test T-M, test Kresba postavy) a průměrného prospěchu (celkový průměrný prospěch, Čj, Matematika) ani na postavení dítěte v řadě sourozenců, ani na tom, zda je lateralita dítěte pravostranná či levostranná.

7. Ukázalo se, že testový výkon nesouvisí s počtem sourozenců. S počtem sourozenců však souvisí školní úspěšnost, kdy nejlepších známek dosahují děti s jedním sourozencem. Nejostřeji diferencující se ukázala být známka z českého jazyka.

Jsme si vědomi, že všechny zjištěné výsledky platí ve sledovaném souboru a k jejich zobecnění je nutné přistupovat opatrně. Na druhé straně se jedná o soubor poměrně rozsáhlý, který určité zobecnění umožňuje.

Můžeme tedy říci, že se opět potvrdil jev, který byl nazván sociokulturní reprodukci². Žáci, pocházející z rodin s vyšší vzdělaností, dosahují lepších výsledků jak v testu inteligence, tak v testu rozvoje grafomotorických dovedností, tak i při školní práci. Zároveň žáci, pocházející z rodin s větším počtem dětí -kde se velmi obecně dá předpokládat nižší sociokulturní úroveň-, jsou školsky méně úspěšní, i když jejich výsledky v testu inteligence a v testu rozvoje grafomotorických dovedností se od jiných skupin dětí významně neliší. Nejvíce je tímto rodinným zázemím ovlivněna známka z českého jazyka.

Známka z českého jazyka je v první třídě tím nejcitlivějším kritériem, rozlišujícím mezi nadanými a méně nadanými a hlavně mezi školsky úspěšnými a neúspěšnými žáky. Je v ní obsaženo hodnocení verbálně expresivních dovedností dítěte (které jsou v tomto období snad nejdůležitější pro utváření dojmu o jeho celkové úrovni) a poměrně ostře hodnotí dosažený stupeň rozvoje grafomotorických dovedností. Během první třídy by dítě mělo také bezpečně zvládnout i základní čtenářské dovednosti. To vše vyžaduje nejen to, aby dítě přicházelo do školy školsky zralé, ale také školsky připravené (na což má samozřejmě větší naději dítě z rodiny s vyšší vzdělaností), a zároveň i průběžnou, systematickou spolupráci rodičů při školní přípravě. A na tu má větší šanci dítě z rodiny s vyšší sociokulturní úrovní, z rodiny pro-školně zaměřené. Zdá se, že v první třídě toto proškolní zaměření rodiny vyrovnává - ve vztahu k školní známce - i rozdíly v intelektové úrovni jednotlivých žáků, že tedy rodinné zázemí má zde a v tomto období větší váhu než samotná inteligence.

---

² *TYPY ŽÁKŮ. Zpráva z terénního výzkumu.*: Pražská skupina školní etnografie, PedF UK, edic Školní etnografie, Praha, 1995